

چکیده

ژئوکالچر یا ژئوپلتیک فرهنگی فرآیند پیچیده‌ای از تعاملات قدرت، فرهنگ و محیط جغرافیایی است که طی آن فرهنگ و ایدئولوژی‌ها همچون سایر پدیده‌های نظام اجتماعی همواره در حال شکل‌گیری، تکامل، آمیزش و جابجایی در جریان زمان و در بستر محیط جغرافیایی‌اند. به عبارتی ژئوکالچر ترکیبی از فرایندهای مکانی-فضایی قدرت فرهنگی میان بازیگران متنوع و متعدد است که در لایه‌های مختلف اجتماعی و در عرصه محیطی به نقش‌آفرینی پرداخته و در تعامل یا رقابت با یکدیگر بسر می‌برند و بر اثر همین تعامل مداوم که در هر زمان چشم‌انداز فرهنگی ویژه‌ای خلق می‌شود.

در این بین مجموعه ایران و اسلام، امروز برآیندی افتخارآمیز دارد که پاسداری از آن در جهان معاصر، مبرم‌ترین وظایف آحاد جامعه است، به گونه‌ای که رفتار فرهنگی هر فرد ایرانی در سراسر گیتی بتواند در بهبود تصویر فرهنگ ایرانی اسلامی بین سایر مردمان موثر باشد. چنانکه از ۳۵ سال پیش تاکنون، فرهنگ جامعه ما همواره برای خود و دیگران، انتظاربرانگیز بوده و به همین دلیل، نهادهایی مستقل یا وابسته به مدیریت کشور مانند رسانه‌های برون‌مرزی شکل گرفته تا دامنه فرهنگ ایرانی اسلامی را بیفزاید و از دامن آن پیرایه‌ها بزدايد. این نهادها بر نهادهای دیرپایی که قرن‌ها در سرزمین‌مان کار فرهنگی کرده‌اند تا ایرانیان را از گزند فرهنگ بیگانه محافظت کنند، افزوده شده و مجموعه‌هایی را سامان داده است که به آن متولیان فرهنگ امروز ایران {رسانه‌ها} می‌گویند. به همین دلیل ایجاد شبکه‌های برون‌مرزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک ضرورت در همگرایی و ترویج اشاعه فرهنگ اسلامی شناخته شد. این در شرایطی است که رسانه‌ها و فن‌آوری‌های نوین ارتباطی با نگرشی ژئوپلتیکی از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت، در صحنه روابط بین‌الملل به حساب می‌آیند و این عامل به عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر قدرت نرم، نقش مهمی در میزان همراه‌سازی دیگران در تحقق اهداف و منافع ملی کشورها بر عهده دارد. بر همین اساس ما در این پایان‌نامه باروش، توصیفی و تحلیلی و به روش کتابخانه‌ای به بررسی تأثیر رادیو و تلویزیون و سایت‌های برون‌مرزی جمهوری اسلامی ایران بر همگرایی ژئوکالچر کشورهای اسلامی و نقش آنها را در همگرایی کشورهای اسلامی را مورد ارزیابی قرار داده‌ایم.

واژگان کلیدی: رسانه‌های برون‌مرزی، همگرایی، جمهوری اسلامی ایران، همگرایی کشورهای اسلامی